

מנשרתחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה מבית מדרשו ושיעוריו של
הגאון הניוקא רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גיליון
88

פרשת בהעלותך

בפרשת בהעלותך מאיר אור הגנוז

כתב בספר אמרי פנחס בשם רבי שמעריל מוורחובקא (ח"א אות קד), שבכל פרשת בהעלותך מתגלה ומאיר אור הגנוז, והראה רבי שמעריל שבכל מאמר בזה"ק פרשת בהעלותך מרומז אור הגנוז.

המנורה היתה דולקת שנה שלימה, וי"א מר"ה עד יוהכ"פ
פְּהֵלְתָהּ אֶת הַנֵּרוֹת (ב, ח). איתא בתנחומא (תצוה ג): א"ר חנינא סגן הכהנים אני הייתי משמש בבית המקדש, ומעשה נסים היה במנורה, משהיו מדליקין אותה מראש השנה, לא היתה מתכבה עד שנה אחרת. ובספר מקראי קודש (תנוכה, סי' ז) ביאר בשם האמרי אמת, שמאחר דאיתא בגמ' (ביצה כב.) שהנותן שמן בנר בשבת חייב משום מבעיר, א"כ היא נחשבת גם כהבערה, וכך קיימו את מצוות הטבת הנרות שבכל יום, כשהוסיפו טיפה שמן. ויש לציין בזה למה שכתב הרוקח בספר השם (עמ' קמ), שהיו הנרות דולקים מראש השנה עד יום הכיפורים, והיה בהם סימן, שאם כבו, לא יוציא שנתו, ואם דלקו, יוציא שנתו.

סיכום י"ג טעמים למצות הדלקת המנורה

החיד"א בספרו מדבר קדמונות (מערכת ג) הביא מספר צמח דוד (דף קכ"ז ע"ד) סיכום של י"ג טעמים מדברי רז"ל למצוות הדלקת נרות המנורה: (א) אמר השי"ת העלה הנרות, לרצותך ולהראות חבתך לפני [כן מוכח בגמרא פ"ט דמנחות וברש"י שם]. (ב) להיות נס בנר מערבי, כדי להורות ששכינה שורה בישראל. (ג) כדי להעלות את ישראל בפני אומות העולם, שיהיו אומרים ישראל מאירים למי שמאיר לכל [שמות רבה פרשת תצוה]. (ד) שכביכול השי"ת מתאוה למעשה ידיו. (ה) כדי לזכות את ישראל ולכפר על נפשותיהם שהנפש משולה לנר [ויקרא רבה פרשה ל]. (ו) אמר השי"ת, נרי בידך ונרך בידך, אם הארת נרי אני מאיר נרך [שם]. (ז) שבזכות העלות נר תמיד תזכו להקביל נר מלך המשיח, שנאמר ערכתי נר למשיחי. (ח) אם אתם זהירים להדליק הנרות לפני אני מאיר לכם אורה גדולה לעתיד לבא, שנאמר קומי אורי [מדרש פ' בהעלותך]. (ט) אם זהרתם להדליק נרות לפני, אני שומר נפשתיכם שנמשלה לנר מכל רע. (י) בשביל שיהא אורך לפני תדיר [ילקוט בשם תנחומא]. (יא) להאיר לעוה"ב כשתבא חשיכה על אומות העולם. (יב) בזכות המנורה אביא לכם המשיח ולעתיד לבא שאני עושה לכם אורה והיה ה' לך לאור עולם. (יג) בזכות 'ערוך' תנצלו מ'כי ערוך מאתמול תפתה' וכו'. [ויקרא רבה סוף פרשה לא].

שבט לוי לא הקריבו בתנוכת המזבח, לפי שהיו כולם עניים ממש

הַקְרִיבְתָּ אֶת הַלֵּוִיִּם לִפְנֵי אֱהֱל מוֹעֵד (ח, ט). כתב בשפתי כהן (ריש פ' קרח) ששבט לוי לא השאלו ממון מן המצריים כשיצאו ממצרים [וצ"ל מטעם שלא היו בשעבוד], וגם לא נטלו שום חלק בבית הים. ולכן בחר בהם ה', כיון שלא חפצו שום דבר מבלעדי עבודתו יתברך. וזה לשונו שם: קורח בוטח בעושרו היה, כשארז"ל (סנהדרין קי.) ג' מטמוניות גזו יוסף, אחד נגלה לקרח ואחד לאנטונינוס ואחד לעתיד לבוא. ואין נגלה לקרח המטמון, שמעתי, שכשאמר הקב"ה למשה דבר נא באוזני העם וישאלו איש מאת רעהו וגו', לא נאמר זה אלא לישראל שהוא להם חלף עבודתם, אבל שבט לוי שלא היו בעבודה לא הותר להם והוא גזל בידם, כי אחת מ' מצוות בני נח הוא הגזל. ולזה שבט לוי לא הקריבו קרבנות עם הנשיאים, שלא היה להם קערת כסף ומזרק כסף, וכך אחת עשרה זהב, שהם כולם עניים מחזרין על הגרונות, ושום אחד מבני לוי לא פשט יד לא בבית הים ולא בשאלו ממצרים. וקורח היה נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי חסר יבואנו, והיה הולך מבית לבית וחומד ורואה איך היו כל אחד ואחד מישראל נוטלים ממון של מצרים, וכנסה חמדת הממון בלבם, כשראה הקב"ה כך גילה לו המטמון, דחציפותא אפילו כלפי שמיא מהני, וכמו שאמרו

רז"ל (מכות י:) בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו, א"ל הקב"ה אתה חומד ממון שאינו שלך טול ממון רב, אבל אותו תראה וממנו לא תאכל, ועליו נאמר (משלי כח, כ) ואף להעשיר לא ינקה. ולפי שהיה הממון גזל בידו, לא נהנה ממנו שום אדם. וכשראה קרח וידע בחכמה שאותו המטמון אינו שלו והוא כמו גזל בידו, ומשה ואהרן בא להם העושר בהיתר, משה מהפסולת של לוחות, ואהרן הגדול מאחיו שגדלוהו אחיו, כמו המעשה של פנחס הסתת שמינוהו כהן גדול ובאו אחיו הכהנים וראו אותו חוצב אבנים ולא הניחוהו ומלאו המחצב לפניו דינרי זהב (ויק"ר סו, ט). כשראה כן אמר רב לכם, זהו העושר הוא הרבה לכם, כי כל העדה כולם קדושים ולא להם בשכר טרחם ועמלם, ומדוע תתנשאו במה שלא עמלתם בו ולא גדלתם. ודתן ואבירים גם כן נתקנאו לפי שהיו במצרים עשירים וירדו מנכסיהן. ומכאן תדע מעלתן וקדושתן של בני לוי שראו כל כך ממון ולא חמדוהו, ובבזה לא שלחו את ידם, כי מאסו בחמדת העולם נגד לימודם, ואמרו 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף', 'טוב סחרה מסחר כסף', ועליהם אמר התנא (אבות ג, ה) 'לא תחמוד כבוד יותר מלימודך'. ועל זה בחר בהם הקב"ה והבטיחם ואמר להם אני חלקך ונחלתך וגו'.

איך הספיקו ג' כהנים לעשות את כל הפסחים של כל ישראל בכמה שעות

וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֵדוֹ (ט, ב). כתב במשך חכמה, הנה היו שש מאות אלף גברים מבן כ', ולמ"ד נשים בראשון חובה (פסחים עט:) היו כפליים, וכהנים לא היו רק אהרן ושני בניו, דנדב ואביהוא מתו, ופנחס לא נתכהן עדיין, וכן משה. וא"כ ג' כהנים היו צריכים לעסוק בעבודת רבבות פסחים בזמן קצר. אם כי מצאנו לאהרן שהניף כ"ב אלף לויים ביום אחד, בכל זאת הוא פלא יותר גדול. לכן דייק השי"ת (פסוק ג) 'בֵּין הַעֲרֵבִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ', שבזמן קצר מחצות היום עד הערב. והכפיל הכתוב (פסוק ה) 'וַיַּעֲשׂוּ וְגו' בֵּין הַעֲרֵבִים', כי הוא פלא גדול. אמנם כבר עמדו בזה במושב זקנים לרבותינו בעלי התוספות, וביארם, דשמא היו שם כהנים הרבה בני בניו של אהרן. ואף שלא נמנה מספרם, מציינו כשמת אהרן עמדו על גביו כמה אלפים חלוצי כתף וקרועי בגדים מבני בניו. ועוד הובא שם בשם ר"י שביאר זאת ע"פ דברי המדרש (הובא בתוס' מנחות פז. בשם ב"ר), שהיו לישראל כבשים גדולים כל כך שהיו מקריבים לתמידין, שכשהיו נושאין אותן במוטות היו רגליהם נגררות בארץ, ולפי זה היו שוחטין מעט לצורך פסחיהן, והגיע לכל אחד אחד מישראל כזית אכילה.

התצוצרות של משה נגנזו ויתגלו לעתיד במלחמת גוג ומגוג ויתקעו בהם ויוושעו

וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצָּר הַצָּר אֶתְכֶם וְהִרְעַתְכֶם בְּחַצְצֵרַת וּנְזַפְתְּכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְנִשְׁעַתְּכֶם מֵאַרְבָּבִים (י, ט). אמרו בספרי (פסיקא עו) שבמלחמת גוג ומגוג מדבר פסוק זה. וכתב רבינו יהודה החסיד בס' גימטריאות (בהעלותך אות ו): 'וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצָּר', גימטריא 'נהה זה למלחמתו של הצר גוג ומגוג'. 'הַצָּרִיר אֶתְכֶם', גימטריא 'בזה למלחמתו של גוג ומגוג'. וכתב במשך חכמה, שדרשו זאת חז"ל מדכתיב 'בַּחֲצוּצוֹת' הבי"ת בפתח, כלומר בחצוצרות הידועים, אותם שעשה משה, שנגנזו ביום מותו (בר"צ, ג; במדבר"ר טו, טו) כדי שלא יבוא אחר ויתקע בהם, ובמלחמת גוג יתגלו ויתקעו בהן ישראל. ויש לומר זאת ע"פ דברי הגמ' (סנהדרין צ; ע) שעתיד אהרון לחיות, וישראל נותנין לו תרומה, וביאר בערוך לנר (שם), שכאשר יבוא משיח, אע"פ שעדיין לא תהיה תחיית המתים, מ"מ יחיו משה ואהרן ובניו. א"כ יתקע אז משה בחצוצרות אלו. אמנם בתנחומא (בהעלותך י) איתא שדוד המלך תקע בחצוצרות אלו.

יז"ל בראשית רבה (סה, יז): ר' הונא בשם ר' יוסי אמר, שני תמידים שהיו ישראל מקריבין בחג היו מרכיבין אותן על שני הוגנין, והיו רגליהם שפופות בארץ. וכעין זה הוא בירושלמי (פאה, פ"ז ה"א): רבי חונא בשם רבי אבון, שני תמידין שהיו מקריבין בכל יום היו מרכיבין אותן על גבי גמל ורגליהן נוגעות בארץ. וכו' בילקו"ש (פנחס תשעז).

”יודע צדיק נפש בהמתו“ (משלי יב, י)

משיעורים יום ה' ויצא תשע”ב יום ד' וירא תשע”ח

יעבוד לחכם ויהיה תחת מלכותו שדרך זו קרובה היא לעבודה זרה, שהרי עושה מהחכם מצייאות מלבדו יתברך, והיא הייתה טעות בני” בחטא העגל כמ”ש הרמב”ן, שלא עלה בדתם לכפור בה” ב”ה בהשגחתו ומלכותו, אבל היה העגל בעיניהם כמצייאות וממוצע שיש בו ממש, ולא כמשה שהיה כל עניינו ורצונו להפנותם אל ה” ב”ה שיעמדו הם לפניו כמותו.

כשיש לאדם חכמה ודרך ארץ תועיל לו הקרבה אצל חכמים ויכול לקבל מהם את התורה
והאבות הקדושים הם כנגד הרגליים, והם שהכינו את קבלת התורה על ידי החכמה והדרך ארץ, ותיקנו את המידות של כל זרע ישראל, ולכן ציוה הקב”ה אברהם אבינו על המילה, כי היא בכלל הרגליים, והדרך ארץ, שלא יהיה כעם הארץ שהוא בכלל בהמה כנ”ל בגמ’, ולכן ספר בראשית הוא כנגד הדרך ארץ, והוא ספר המוסר הגדול ביותר שיהיה לאדם, שרואים בו איך היו האבות הקדושים בדורות שהיו העולם נוהגים כבהמות, ואע”פ שלא קבלו עדיין את התורה היו הולכים ודבקים בקב”ה מכח החכמה והדרך ארץ. ובלא דרך ארץ וחכמה אף אם יהיה האדם סמוך אצל נביאים, לא יוכל לקבל ולהמשיך את התורה למקומו, וכמו שמובא על גיחזי שהיה סמוך אצל אלישע בקרבת גדולה, והלך ונתרחק מפני שלא היה לו את החכמה להבין את התכלית שבקירוב אצל הנביא, ולא היה לו את הדרך ארץ וכמו שאמרנו בגמ’ ברכות (בדף י”ב) על הפסוק ויגש גחזי להדפה (מלכים ב’ ד, טז).

האבות תיקנו ונכינו אצל כל ישראל את החכמה והדרך ארץ ומשה רבנו את האמונת חכמים
ואחר שתיקנו האבות את ענין הרגליים והדרך ארץ, משה רבנו תיקן והכין אצל כל ישראל את ענין הגוף וקבלת התורה שהיא על ידי אמונת חכמים שעל ידו אמורים הלכה למשה מסיני, וכמ”ש (שמות יט, ט) ”וגם כך יאמינו לעולם”, כי האמונת חכמים היא הכלי העליון והצינור להמשכת התורה, שיצנור” בגימט’ משה ע”ה. והיא החלק העליון שבאדם שהוא מעל הרגליים. וזה שאמר הקב”ה למשה (שמות ו, ג) ”וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה’ לא נודעתי להם”, ורצה לומר שהאבות תיקנו בשלמות את ענין הרגליים והדרך ארץ שהם כנגד שם שדי”י, ולך נגלתי בשם הוי”ה שעל ידך תנתן התורה שהיא כנגד הגוף, ועל כן בודאי שאגאלם ואביאם להר סיני את התורה.

ואם יש לאדם אמונת חכמים ואע”פ” אבינו הולך ומתעלה תמיד בתורה ומצוות ואין דעת הבריות נוחה הימנו, ובני ביתו לא הולכים ומתעלים עימו, צריך שיבדוק בעצמו, או שאין בו דרך ארץ, או שהולך הוא אצל חכם שמסתיר ממנו את גדולת ה” יתברך ומגלה לו את גדולת עצמו. אבל כשיש לאדם את החכמה והדרך ארץ וגם את האמונת חכמים, יוכל לידע את דעת התורה לאמיתיה במה שלמד ולקיימה, ויכול לידע אם הולך הוא אצל חכם שמקרב אותו לקיום התורה או שמקרבו לעצמו לצורך כבודו ומלכותו. ובהוא אע”פ שאינו יודע להשיב בכל הלכה בתורה, כל שיושב ולומד וחפץ בלימודו לבוא לידי ידיעת התורה הוא בכלל תלמיד חכם, וכל הדובר עליו מדבר בתלמיד חכם שעונשו חמור פי כמה וכו’ (וכמ”ש החפץ חיים שהוא בכלל תלמיד חכם), וכן כל אברך שיושב ועוסק בתורה, אע”פ שעדיין אינו יודע להשיב בכל מקום, הוא בכלל תלמיד חכם וצריך לכבודו, והמבזהו נקרא אפיקורס, ואף אם מכבדו כלפי חוץ ואינו מכבדו בליבו נידון וענשו על זה כמ”ש בזוהר חדש על מגילת רות.

המעבב הגדול ביותר לאדם היא הדרך והדעת של עמי ארצות
וכל של שאמרנו הוא ענין תלמיד חכם על פי פשוטם של דברים, שאף שאינו יודע לכל התורה אם יש לו את הדרך ארץ ואמונת חכמים, הוא בכלל תלמיד חכם, ונקרא אדם. אבל כדי להבין ביתר ביאור את דברי חכמים שכינו לעם הארץ שרץ ובהמה וכו’, ולא רצו חכמים שיבוז לעמי ארצות ח”ו, אלא כנ”ל שבכל אחד יש חלק שבו הוא עם הארץ, וכדי שיזהר האדם מדרך של עמי ארצות שהם מחריבי עולם, כינו חכמים לעמי ארצות בכל כינויי נגאי, כדי שיידע האדם שאע”פ שילמד את התורה ויתפלל, צריך שתהיה לו את החכמה והדעת שלא לילך במחשבת עם הארץ. ועל כן נבאר יותר בפנימיות ענין זה, שהוא מעבב גדול לאדם מעסק התורה והתפילה והדביקות בדרך ה’.

תלמיד חכם קשור בשכינה הנקראת ’הללי’ ועם הארץ קשור בשיפחה הנקראת ’ללה’
וכאמור לעיל, בפנימיות הענין תלמיד חכם קשור תמיד בשכינה כמובא בגמ’ מועד קטן (בדף כ”ט), ועם הארץ קשור בשיפחה בישא כמובא בזוהר עקב (בדף רעג), והוא מפני שהשכינה נקראת ’הללי’ ושפחה בישא נקראת ’ללה’, ותלמיד חכם אינו מיייל ומקיים את עבודתו בטרנוניא ותלותו, אבל עם הארץ אע”פ שהוא קשור בתורה, עבודתו וקיום המצוות הם ביילה ותלוניה. ונקרא עם הארץ כי אינו יודע את הכוונה והראייה של הקב”ה עליו, ולכן חושב על עצמו את מה שהוא מבין, ואינו יודע לקרוא בתורה ולהבין בה מה היא המחשבת שצריך לחשוב מעצמו, ועל כן בא למחשבות שהוא מאוס בפני השמים, ומאידך רוצה הוא בתורה ועבודת ה’; ומפני שמבין רק את החיצוניות בדברי התורה, ואינו יודע לכוין את מחשבתו על עצמו כפי האמת, נקשר הוא ביילה והתלוניה שנקראת שפחה בישא שרץ, ואין מועילה לו הטבילה לזכות לקבל את התורה כמובא בזוהר (שם).

התורה היא מתנה ואחר שקבלנוה בשבועות ראוי שנשמה בה מאוד

הנה התורה נקראת מתנה כמו שאמרנו בגמ’ עירובין (בדף ד). על הפסוק ”וממדבר מתנה”, ואחר שקבלנו את התורה בשבועות, היה ראוי שיהיו כל ישראל שמחים מאוד, ובפרט מי שזכה לישב באהלה של תורה. והוא יוכל להיות סימן לאדם, שאם הוא שמח בתורה וכל תורתו היא בקול הלל ושמחה לפני ה’ יתברך, יוכל לידע שקיבל את התורה, שהיא מתנה שאין למעלה ממנה. אבל אם לימודו ועבודתו ביילה וטרנוניא, צריך שיבדוק שמוא לו קיבל מתנה זו, או שאין לה יוקר בעיניו ואינו מחשיבה כמתנה שאין למעלה ממנה. כי את התורה נותן הקב”ה לחכמים כמ”ש בדניאל (ג. כא) ”יהב חכמתא לחכמיין”, היינו שאדם שהולך בדרך של תלמידי חכמים, יוכל לזכות לתורה, אבל מי שהולך בדרך עמי ארצות לא יוכל לזכות לתורה. ונבאר מהי המשמעות של תלמיד חכם וכנגדו מהו עם הארץ.

בכל אדם יש מדרגת תלמיד חכם שנקראת אדם וכנגדה מדרגת עם הארץ שנקראת בהמה
בכל אדם יש מדרגת אדם ומדרגת בהמה, שהם תלמיד חכם ועם הארץ, וזה מש”כ כמשלי (יב, ט) ”יודע צדיק נפש בהמתו”, צדיק היינו תלמיד חכם, כמו שמפרש פסוק זה בזוהר פרשת צו (בדף ג), ’בהמה’ היינו עם הארץ כמ”ש בגמ’ סוטה (בדף כ). ובכל אחד יש בו צד שהוא תלמיד חכם, ויש בו צד שהוא עם הארץ. וכוונת הפסוק, שתלמיד חכם שהגיע למדרגה, יודע ומכיר בעצמו את צד עם הארץ שבו שנקרא ’בהמה’, ויודע להזהר בעצמו שלא לילך בדרך של עמי ארצות.

ואמרנו בגמ’ פסחים (בדף מט): שעמי הארץ נקראים שקף. והטעם שנקראים כן הוא מפני שתלמידי חכמים קשורים תמיד בשכינה כמו שאמר רבי לוי בגמ’ מועד קטן (בדף כט), כי מאחר שיש להם ערך עצום לתורה, כל תורתם ועבודתם הוא בהלל ובשבח לפני ה’ ב”ה, ומעריכים ומייקרים כל אות והלכה בתורה, ולכן קשורים בשכינה שנקראת ’הללי’, אבל עם הארץ קשור בשיפחה בישא, שהוא הצד האחר הנקראת ’ללה’, ועל כן קראוהו חכמים שקף כי קשור באותו הצד הנקרא ’ללה’, ואמרנו בזוהר עקב (בדף רע”ג) דעמי הארץ אינו שרץ דשפחה בישא בידיהו, מה מועיל להוץ טבילה, היינו שאף הטבילה המעולה של יום חג השבועות לא תוכל להועיל למי שכולו יללה וטרנוניא והוא כ”טובל ושרץ בידו”, שמחזיק את היללה בידו כנ”ל בזוהר, ומאחר שאין לו ערך ויוקר לתורה ואינו מחשיבה כמתנה, על כן אינו יכול להמשיך את התורה שנתנה לו לחלק נשמתו עד למקומו ומדרגתו.

כשעוסק בתורה על מנת לדעתה ויש לו אמונת חכמים נחשב בגדר תלמיד חכם
ובפשט הדברים, תלמיד חכם הוא כמו שאמר רבי יוחנן בגמ’ שבת (בדף קיד). איהו תלמיד חכם, כל ששואלים אותו הלכה בכל מקום ואומר. ואדם שיושב באהלה של תורה אע”פ שעדיין לא השיג את ידיעת התורה שיודע להשיב הלכה בכל מקום, אם הולך בדרך של אמונת חכמים ושימוש חכמים יוצא הוא מגדר עם הארץ והוא בכלל תלמיד חכם. ואמונת חכמים ושימוש חכמים מלמדת את האדם איך ללמוד את התורה ולהבינה כפי הכוונה שרצה ה’ ב”ה שילמדו ויבינו את התורה. אבל אדם שאין לו אמונת חכמים והולך אחר שלכו, אע”פ שהוא מיושבי בית המדרש וקרא ושנה הוא בכלל עם הארץ וקורא אותו הזוהר שפחה בישא וכו’, והוא מפני שיכול לחשוב ולדמות בעצמו שיודע הוא את דעת התורה אך מפני שאינו יודע את כוונת ה’ יתברך אינו יוכל לדעת את דעת התורה בכל דין והלכה או רמז שלומד בתורה הקדושה, כי הקב”ה אורייתא חד, וכשאנו הולך באמונת חכמים לא יוכל לדעת מהי דעת ה’ יתברך ולכן לא יוכל באמת להבין את התורה ונקרא עם הארץ.

חכמה ודרך ארץ הם הכלים להכיל את התורה ואמונת חכמים היא הצינור המשפעת התורה
כי התורה אינה כשאר חכמה חיצונית, אלא היא קשורה עם נותן התורה, וכדי להכיל את התורה לדעתה ולהבינה צריך לה כלים מלמטה, וצריך שיהיה לו כלי וצינור מלמעלה כדי שיוכל להמשיך את התורה לאמיתתה למקומו. והכלים מלמטה הם חכמה ודרך ארץ, ועל ידם מתקן את חלק הבהמה שבו. והצינור שישמשיך לו את התורה היא האמונת חכמים ושימושם, ובה קונה את מדרגת תלמיד חכם שהיא מדרגת ’אדם’. ובה תהיה לו ישועה ותקומה הן ברוחני והן בגשמי. זה מש”כ בתהילים (לו, ז) ”אדם ובהמה תושיע ה’”, שאם יש לאדם דרך ארץ ואמונת חכמים ושימושם, אותו יושיע הקב”ה ויקרב, ונקרא צדיק כמ”ש ”יודע צדיק נפש בהמתו”.

כשיש לאדם חכמה ודרך ארץ ידע אם הוא אצל חכם שמקרבו להש”ת ומביאו לתועלת ברוחניו וגשמי

ובלא שיש לאדם חכמה ודרך ארץ, אף שיש לו אמונת חכמים, יגיע לשיבוש והבנת החכם כפי רצונו ותאוותו, ומדמה בדעתו שהולך בדבקות וכו’, ובאמת אין רגליו למטה בארץ ובשיבוש הדעת. אבל כשיש לאדם חכמה ודרך ארץ, תוכל התפילה והאמונת חכמים להועיל לו ותועלת גדול ברוחניות וגשמיות. כי תורה עם שימוש חכמים צריכה להביא את האדם לדרך ה’ בארץ ולא בשמים, ולהביאו לשלום עם הבריות ולא למחלוקת עימם, ועל ידי זה מגביה ומרומם את הסובב לו, ומטיב עם בני ביתו, ודואג לכל צרכיהם, והולך ביישוב הדעת ובדרך ארץ עם כל הבריות. וכל המטרה באמונת חכמים שתיבא את האדם שיהיה הוא לפני ה’ יתברך, ולא שהאדם

יודוע המעשה מהבעש”ט שנגלה חלום לבנו הקדוש רבי צבי, והראה לו שהיה עומד על הר גבוה וזורק עצמו במס”ן עד שגופו היה מתפורר, ואמר לו שביראה כזו היה עובד לפני השי”ת בכל שעה. וכן היו כל הצדיקים כהאור החיים הקדוש הרש”ש וגדולי הצדיקים שהיו משיגים במחשבה והרצון של ה’ ב”ה. וכמו שמובא המעשה הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ בעל הספר זרע קודש, שרמז את דברי תורתו באיזה פסוק שעולה בגימט’ כפי מה שרצה לגלות בתורה, והיה שם אחד שהעיר שאין הגימט’ עולה יפה, והשיבו הקדוש רבי נפתלי שאינו נפק”מ, ותכף שוב בדק אותו אחד וראה שעלה הגימט’ יפה, ואמר לו רבי נפתלי שאין הוא העיקר כי השנתו בתורה היא אמת אלא שחפשו את הרמז לזה בתורה, ובה שלא עלה לו בתחילה הגימט’ כפסוק הוא כדי לעוררו על ענין זה, שישם לב אל העיקר, שהוא גילוי הכוונה והמחשבת של ה’ יתברך שמגלים הצדיקים בדרכי עבודת ה’ יתברך.

אין האדם יוכל לידע לבדו את מחשבת השי"ת עליו וכיצד הוא נראה לפניו יתברך

ובאמת אדם לא יודע איך לראות את עצמו. כי רק ה' ב"ה יודע איך האדם נראה, ואדם צריך לראות את עצמו כמו שה' יתברך רואה אותו, וכפי מה שה' יתברך חושב עליו כך הוא צריך לחשוב על עצמו. ואדם לא יכול לדעת מה ה' יתברך חושב עליו כי אינו משיג בדעתו והמחשבה של ה' יתברך. כי כדי לדעת מה ה' יתברך חושב ומהי דעתו של ה' ב"ה על אדם, צריך הוא לדעת את כל התורה כלומר את כל התורה המסורה לנו מדור לדור, שהם כל מצוות עשה ומצוות לא תעשה, וכל פרטיהם וכל דברי חכמים והגזירות והמצוות שקבלו חכמינו זכרונם לברכה, והוא נקרא ידיעת התורה, שאע"פ שהתורה אין לה סוף והיא ארוכה מארץ מידה כמ"ש באיוב (יא, ט), מ"מ ידיעת התורה מסודרת בידינו כמו שסידר רבנו הרמב"ם.

ועוד, כדי לדעת מהי מחשבתו של ה' יתברך על דבר צריך לדעת את כל פנימיות וסודות התורה כפי מה שקבלו חז"ל והצדיקים בכל דור ודור ברוח הקודש ומפי אליהו הנביא כי בתורה ובפנימיותה גילה הקב"ה את כל מחשבתו. ומלבד זאת רימז הקב"ה בתורה את כל מחשבתו כיצד היא דעתו ורצונו ולא כתב כן בפירוש בתורה, כי הוא סוד הבחירה של הצדיקים כמו ששבר משה את הלוחות ואמר לו הקב"ה יישר כחך ששברת, שהוא דבר שאין השכל יכול לתפוס שיכין אדם לדעתו ורצונו של בורא שמים וארץ איך היה רצונו שינהג משה באותה שעה. וכן מש"כ במסכת שבת (בדף פז) שלדעת ר' יוסי הוסיף משה יום על ג' ימי הגבלה ועשה כן מדעתו. וכן בכל דור ודורשי שהשיגו הצדיקים את מחשבתו ורצונו של הקב"ה שרימז בתורה, ומתוך כך הבינו בעומק מחשבתם את רמזיו של ה' ב"ה איך הוא יתברך חפץ ורוצה שינהגו ואיזה דרך תורה ורצה שיגלו בעולם בכל שעה.

וזה אינו שייך אלא בגדולי הצדיקים שהסירו מעליהם את זוהמת הנחש לגמרי מגופם, והשיגו לבושים חדשים כמ"ש בתיקונז' (בדף מה) על הפסוק (בשמות ג, ה) "של נעליך מעל רגליך", וכן בכל מוסרי התורה שהם נשמת משה כמ"ש בתיקונז' (בתיקון ס"ט), שנשמת משה רבנו מתפשטת בכל הדורות לחדש את נשמות ישראל להשיבם אל השי"ת ולהעמיד את דרכי התורה. והשיגו אלו הצדיקים מדרגות נוראות שאין לנו בדותת אלו אף מעט הבנה ותפיסה כדי להבין את אפס קצה מחשבתם ואת הדרך בה היו עובדים לפני ה' ב"ה.

כשנגלה השי"ת את השגת הצדיקים במחשבתו ורצונו נבאליהם המלאכים ונרתעים לאחוריהם

ולכן בשעת הדין יודעים הצדיקים איך לפייס ולרצות אותו יתברך, ולהמשיך מלפניו רחמים חדשים שלא היו קודם לכן בעולם, ובכח הדרכים שנגלים בתורה שהם דרכים של רחמים, מכריעים בביטול את בית דין של מעלה ללכת כפי דרך התורה, הם מפני שמבינים את הרמזים שמרמז הקב"ה בתורה יודעים את מחשבתו ורצונו של ה' ב"ה ומוציאים בתורה את הגילוי לזה, ומגלים את אלו הרחמים בתורתם, ומתוך כך גם ההנהגה מן שמיא היא כפי מה שהם מגלים בתורתם. ולכן רואים פעמים שביגילוי תורתם אין המכוון מוכרח בביאור הפסוק או מאמר חז"ל שמביאים בדרך לימודם, כי עיקר כוונתם לגלות את מחשבת ה' יתברך ואינם רוצים אלא לגלות כלפי שמיא שמצאו את הרמז של כוונת ודעת ה' יתברך בתורה? וכל זה הוא עיקר ענין הבחירה של הצדיקים לידע ולכוין כפי רצונו יתברך, כי לאחר שביטלו כליל את יצרו, כמו שאמר דוד וליבי חלל בקרבי, ונעשו טוב גמור כמ"ש בתהלים (עג, א) "אך טוב לישראל" - אינם עוסקים אלא בכבוד ה' יתברך וכל מחשבתם כיצד לגלות את כבודו יתברך בעולם, שאז אין מלחמתם ועבודתם אלא כנגד מלאך וכמ"ש בזהר (תולדות) (בדף קמד):

ההמשמעות שעבודת הצדיקים היא כנגד מלאך הוא כמובא בגמ' שבת (בדף פח); שהיה משה רוצה להוריד את התורה ורצו המלאכים לשרפו בהבל פיהם, אמר לו הקב"ה אחוז בכסא כבודי והשב להם תשובה, פירוש, שאמר לו הקב"ה אחוז בדרך עבודתך שהגעת והשגת את רצוני ומחשבתו כמ"ש "לכבודי בראתי וצרתי אף עשיתיו", שעיקר כבוד ה' יתברך צריך להתגלות בתחוננים, כי השגת הצדיקים במחשבת ה' יתברך גדולה מן המלאכים, וכשמקשים המלאכים על גילוי הרחמים מגלה להם הקב"ה את מחשבתו של הצדיקים ונרתעים המלאכים לאחוריהם וחוזרים בהם כי מתבאליהם מגודל השגת הצדיקים במחשבת ה' יתברך, כמובא במדרש שבעקדת יצחק היו המלאכים מתבאליהם ובוכים לפני ה' יתברך, כי ידע אברהם שהעקדה היא רצונו יתברך ואינו מחזה שוא, ולכן אע"פ שקמו עליו מעכבים גדולים בדרך לעקדה כמובא במדרש (בילקו"ש רמז צט) ידע שהם כדי לעכבו ואינם ממנו יתברך, ומאיך כשמנעו המלאך מלשחוט את בנו, ידע שהוא מלאך אמת, ומדבר עימו בשם ה' ב"ה.

מאחר שאין האדם יוכל להשיג את מחשבת השי"ת עליו צריך שלא יחשוב בענין זה אלא כפי מה שיגלו הצדיקים

ועל כן אף אם זכה האדם לדבר הגדול מן הכל ומסר את נפשו על התורה וזכה לידעיה ואף יש לו יד בפנימיות התורה ודרכי סודותיה, מאחר שאין אדם בשר ודם יוכל לכוין ולידע את כוונתו ומחשבתו של ה' יתברך ולא זכו אלא הצדיקים שהסירו הפשיטו מעצמם כל דבר שיש לו שייכות עם זוהמת הנחש ועסקו בתיקון הנשמות ותיקון חטא אדם הראשון, על כן אין האדם יוכל לידע מהי מחשבת ה' יתברך עליו, ולא יוכל לחשוב מה ה' ב"ה חושב ממנו אלא כפי מה שהורו לנו אלו הצדיקים שהשיגו את דעתו ומחשבתו של ה' ב"ה.

ומאחר שאין האדם משיג את מחשבתו של ה' ב"ה לא יוכל לידע על פי שייכו מהי מחשבתו של ה' יתברך עליו, ואע"פ שנבדמה בעיניו שום הסתם כפי מדרגתו ומקומו ושיעור מעשיו לפני הקב"ה יוכל להבין מהי מחשבתו יתברך עליו, הרי שבודאי הוא טועה בזה, וכ"ש אם לא זכה עדיין לכל ידיעת פרד"ס התורה. ומלבד זאת, אם חטא האדם באות ברית קודש, יוכל לדעת בבירור שאינו יכול לידע מהי מחשבת ה' יתברך עליו. ועל כן צריך האדם לדעת שתיפסותו ודעתו על עצמו אינה

מן האמת, ואין ביכולתו להבין כיצד הוא נראה לפני ה' יתברך, ולכן הדרך היחידה שיוכל האדם לחשוב כיצד הוא נראה כלפי שמיא ובפני ה' יתברך היא על ידי מה שיגלו לנו הצדיקים בתורה אחר שהשיגו במחשבת השי"ת.

המזיק הגדול להשגת התורה הם תפיסתיו ודעותיו של האדם על עצמו

ועל כן עיקר המזיק הגדול שיש לאדם זה הוא בעצמו, כי מפני שרואה את עצמו בכל רגע בראייה ומחשבה שהיא טעות, ואין בה דבר מן האמת, ובאמת אינו כפי מה שהוא חושב שהוא, לא בפני בית דין של מעלה ולא בעומק מחשבתו של השי"ת, מפני זה ממעט בעסק התורה, ואינו מוציא את כל האוצרות הגנוזים בו, ואינו משתדל בעבודת ה' יתברך. ואין לזה שייכות עם יצר הרע שמתוה מעבודת ה' או מענין התאוות, אלא כל מה שעוזב את המסירות על התורה והתפילה, הוא מפני המחשבה והתפיסה שיש לו על עצמו.

ועל כן הדבר הראשון שצריך האדם, הפה להתחנך לפני ה' יתברך שיצילהו מעצמו, וכפי שמצינו בכמה מתפילות הקדמונים ענין זה, שיבקש מלפניו יתברך שיצא מהשקפתו וראייתו על עצמו שחשב עד עתה, וכמו שנאמר באברהם (בראשית טו, ה) "ויצא אותו החוצה" ופרש"י שאמר לו הקב"ה "צא מהצטננות שלך" וכמובא בזהר לך לך (בדף עח). שאמר לו הקב"ה לך לך מחכמה דא ומהשגחתא דא. שצריך האדם בכל שעה להתחדש ולילך מהמחשבה שיש לו על עצמו, ולצאת בכל רגע מחדש מהתפיסה שיש לו בדעתו על עצמו, ושלא תהיה מחשבתו על עצמו אלא כפי מה שהשיגו הצדיקים את מחשבת ה' ב"ה על נשמות ישראל, עד שיידע ויחשוב על עצמו את הראייה האמיתית שרואים אותו מן השמים ואת המחשבה שחושב עליו קודשא בריך הוא.

כל מחשבות הקב"ה על האדם הם מתוך אהבה לאין שיעור ואין הדבר תלוי במדרגת האדם

וצריך לדעת שכל מחשבות ה' יתברך על האדם הם מחשבות מתוך אהבה לאין קץ, והיא אהבה שאינה תלויה בדבר, וכן גילה לנו הקב"ה בכמה מקומות כמ"ש ב ירמיהו (טז, כ) "כי אנכי ידעתי את המחשבת אשר אנכי חשב עליכם נאם יקוק מחשבות שלום ולא לרעה לתת לכם אחרית ותקוה" וכן כתוב ב (מלאכי א, ב) "אהבתי אתכם אמר ה' והיא אהבה כאב אבנו, שלעולם יש חן לכן אצל האב, שפעמים שהבן אינו נקי וכיוצא בזה, ואע"פ כ נותן הקב"ה שיהיה תמיד חן הבן אצל האב, כך אע"פ שהאדם אינו ראוי לפי מעשיו לאהבת ה' יתברך, מאחר שהוא בן אצלו יתברך אוהב אותו הקב"ה אע"פ שאינו בנקיות. ויתבונן האדם שהרי אינו חושב על אביו בשר ודם שאובו חושב עליו מחשבות של דין, וכשבא לפני אביו יודע שיש לפניו מציאת חן ואהבה של בן אצלו אביו, ויותר מזה עד אין קץ אהבת הקב"ה אל האדם. ומובא על הקדוש רבי פנחס מקוריץ שנשבע במציאתו ב"ה, "שה' ב"ה אוהב לכל יהודי ואף הרחוק ביותר מכל אהבה שיוכל האדם לשער בליבו, ודיבור הקב"ה שאמר "אהבתי אתכם אמר ה' ח"י וקיים לעד. ואם היה הקב"ה מבטל דרך הטבע ונגלה לאדם כדי להעביר לו ידיעה, זה הדבר והמסר העיקרי שהיה אומר לכל אחד מישראל - שהוא אוהבו אהבה גדולה לאין שיעור. והוא הדבר הראשון שצריך האדם לידע ממחשבת ה' יתברך עליו, שה' יתברך אוהב אותו גם כך כמו שהוא.

כשאדם מביא עימו לעבודת השי"ת את החטא והעוון הוא כמביא עימו שרץ בידו

דבר נוסף שצריך לדעת, שה' יתברך מבטל על האדם בכל רגע כפי אותו הזמן לבד, כי אדם שנכשל בביטול עשה או עבר על מצוות לא תעשה או שעבר על דברי חז"ל, בשעה זו נעשה מרכבה לטומאה ומוציא מן הכח אל הפועל את כח הסט"א בעולם, אבל ובחטא בורא משחיתים ונותן בזה כח למגדים למלכות ה' ב"ה, ונקרא רשע. אבל באותו הרגע שפירש מן החטא ואינו חפץ בדרך חטאים, יותר אינו נקרא רשע ואינו נראה כחוטא וכמשכן לטומאה בפני השמים. כי בשעה שאדם רוצה לבוא לעבוד לפני ה' יתברך במצווה או בעסק התורה ובתפילה, שוגה בתפיסתו ומביא יחד עימו את כל מה שהלך ונתרחק בסמוך לשעה זו, מפני זה כל עבודתו היא בדרך 'ללה', כי רואה את עצמו כרשע אהבה גדולה לפני השי"ת. כי אוזח את השרץ והחטא בידו ובא עימו לעבודת ה', ואין הטבילה מועילה לו להמשיך את התורה למקומו כנ"ל בזהר פרשת עקב. ועל זה אמרו באבות (פ"ב מ"ג) 'אל תהי רשע בפני עצמך', וכמו שפירש הרמב"ם ש'אל יחזיק את עצמו כרשע.

אין הקב"ה מתבונן בחטא ועד שיעשה תשובה יעשה מחאה ובוה מסתיר את עצמו מן המקשרים

ואע"פ שאין דבר נעלם ממנו יתברך, הוא ממתין שיעשה האדם תשובה, ואינו מתבונן בחטאו וריחוכו כמ"ש באיוב (יא, יא) "וירא און ולא יתבונן" ואינו מבטל בחטא שעשה האדם כמ"ש "לא הביט און ביעקב", וכן אמר רבי יצחק בגמ' ראש השנה (בדף טז) שאין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה שנאמר (בראשית כא, ז) "כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם", ואע"פ שמעשי האדם נראים בפני בית דין של מעלה, כמו שאמר רבי סימון במדרש רבה (ב"ר פ"ג נג) שכשרצה הקב"ה להחיות את ישמעאל שהיה קרוב למיתה בצמא, קפצו המלאכים לקטרגו על שזרעו עתיד להמית את ישראל בצמא, אמר להם הקב"ה איני דן את האדם אלא בשעתו. אבל עם כל זה, אע"פ שיודע הקב"ה את לב האדם שאינו חפץ בדרך החטא, יעשה מחאה ויגלה דעתו בפני שאין חפץ הוא חפץ בדרך החטא ובכל דרכי הרעה, והוא מוחא מחאה גמורה בכל מחשבותיו ומעשיו שאינם כפי דרך התורה ורצון השי"ת, כדי שלא יעוררו עליו קטרוג בפני ה' יתברך. וכן לא יראה האדם את עצמו אלא כפי שהוא יתברך רואה אותו ומתבונן בו, שהוא הבטה וראייה של אהבה וכיון שבשעה זו פירש מן הבטלה ודבק בתורה ובתפילה אינו נראה לפני ה' ב"ה אלא כבן אצלו שרצה ליישור לפייס ולעבודו בכל ליבו.

פנימיות האמונה שישתף שם שמים בצערו וידע שהשי"ת יחד עימו בדחוק ובצער

עוד דבר שצריך שיהיה במחשבתו ודעתו של תלמיד חכם, שבכל הקושי ובכל הצער שיש לו, הן בשעת לימודו שאינו מבין כראוי, והן בטרודות העולם הזה, צריך שידע שה' ב"ה בצער יחד עימו, ובכל דוחק שיש לאדם, הוא דוחק השכינה ששורה

כנגד שמו המוחין כידוע, והאש היא כנגד ההתלהבות והשמחה שיש לאדם כשיודע ממחשבת ה' יתברך עליו, שעל ידה יוכל לצאת מיללה והתלונה ולהלל לה' יתברך, וכל לימודו הוא בשמחה גדולה, וכדרך הכתוב ביהושפט (דה"ב י"ז, י"ח) "ויגבה לבו בדרכי ה'", הוא כנגד האש של המנורה שנגבה למעלה. ולכן בחנוכה יש ב' מצוות שהם נר חנוכה והלל, כי הנר הוא כנגד המנורה, שהיא השגת מחשבת ה' יתברך, והלל הוא כנגד הקשר של האדם בהללי והניתוק מהיללה על ידי שיוודע ממחשבתו של ה'.

ככל שרוצה להשיג יותר בידיעת התורה כך צריך שיהיה מוסיף והולך באור המחשבה וכדרך בית הלל

ותלמיד חכם צריך שילך ויוסיף בכל יום עוד ממחשבת ה' יתברך, שהוא כדרך בית הלל בשבת (בדף כא ע"ב) שבכל יום מוסיף והולך, כי הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, וכן ידוע מכל הגדולים הקדמונים שזכינו והשאירו לנו מתורתם וחיבוריהם שכתבו וגילו לנו איך שכל תורתם הייתה מתוך התחזקות עצומה, וכל התחלותיהם היו קשות עד שזכו ונהיו חלק מן התורה המסורה לישראל מדור דור. ולכן ככל שרוצה להשיג יותר בתורה צריך להדרים יותר, וכדרך בית הלל שהוא מוסיף והולך. וזה משי"כ (משלי י, כג) "כי נר מצוה ותורה אור", שעל ידי מצות נר חנוכה תוכל התורה להאיר לו שתהיה תורתו בקול של הלל ושבח לפני ה' ב"ה שהוא יוצא מגדר עם הארץ ונכנס בגדר תלמיד חכם. וזה שאמר רב חייא בר אשי בשם רב בגמ' סוטה (בדף ה), תלמיד חכם צריך שיהיה בו גאווה אחד משמונה בשמינית, היינו שכדי להיות תלמיד חכם צריך שידבק בנר חנוכה בדרך של בית הלל, כי שמונה משמינית הוא חלק משישים וארבע, וס"ד גימט' הלל, היינו בית הלל, שעל ידי שידע ממחשבת ה' יתברך יוכל להלל לקב"ה.

מפני שהתורה מצד החסד הזהירו חז"ל מדעת עם הארץ כי לא יוכל להשיגה אלא בדרך שבח והלל

וככל שילך ויוסיף לידע ממחשבתו של ה' יתברך יוכל להלל יותר את ה' יתברך בתורתו, ונר חנוכה הוא נס, ולכן בדרך זו שכתוב "ויגבה לבו בדרכי ה'" לא יבוא לידי גאות, כמו שכתוב "יודע צדיק נפש בהמתו" היינו שיוודע שכל מה שמשיג את מחשבת ה' יתברך ואת הנר שמאיר לו בתורה הוא כמו נס, ובקל יוכל ליפול למדרגה של עם הארץ, ולכן הוא נזהר כי יודע נפש בהמתו היינו דרך עם הארץ הנקרא בהמה כמו שאמר בגמ' סוטה (בדף כב). כי כתוב באבות (פי"ב מ"ה) ולא עם הארץ חסיד, והכונה שאדם שאין לו את אור המנורה שהיא בדרום וכנגד החסד אינו תלמיד חכם, כי לא יוכל לבוא לידיעת התורה, כי התורה נתנה מימינו של הקב"ה כמ"ש בדברים (ג, ב) "מימינו אש דת", ועל זה אמר דוד שמרה נפשי כי חסיד אני, כי מאחר שקם בחצות לילה להודות ולהלל לה' ב"ה א"כ קרוב הוא אצל אור החסד, ועל כן התפלל להשי"ת שישמרהו מהיללה כמ"ש "נפש בהמתו" שהיא דרך עמי ארצות וכמובא כל זה בזוהר פנחס (בדף רכב).

כי בפנימיות, תלמיד חכם שצריך לעלות בקודש ולבוא לכל ידיעת התורה, מוכרח שילך בדרך תלמידי חכמים, וכמ"ש "יהיב חכמתא לחכימין", ודרך החכמים שאינם חושבים על עצמם אלא מה שגילה לנו הקב"ה בתורה ומכל הצדיקים בכל דור ודור שקבלו מפי אליהו הנביא זכור לטוב מה היא המחשבה של הקב"ה על נשמות ישראל, ובזה מתנתק האדם מחלק עם הארץ שבו, שמפני גודל ההיזק שיש בדרך עמי ארצות כינו להם חז"ל בשם שקץ בהמה ושרץ כנ"ל בגמ' ובזה"ק, כי בדרך עמי ארצות מלבד מה שחיי האדם מרים כי כל מחשבותיו ומעשיו הם ביללה וטרוניא כלפי כל הסובבים אותו וכלפי שמיא, הרי שלתלמיד חכם הוא היזק הגדול ביותר כי על ידי דרך עמי ארצות אינו יכול לקבל את התורה שניתנה לנו שבועות. אבל על ידי שידע נפש בהמתו ויזהר מצד עם הארץ שבו וימנע את עצמו מיללה ותלונה כלפי שמיא, יהיה נכלל בדרך תלמידי חכמים ויוכל להעריך את התורה כמתנה שאין למעלה ממנה ולזכות לכל ידיעתה.

יחד עימו בצערו. כי כשיש לאדם דוחק וטירדה גדולה, עלול לחשוב שהשי"ת כביכול יושב בכסא הכבוד והמלאכים משבחים לפניו, והאדם והוא עצמו שחפץ בקרבת השי"ת יושב כאן בצער ובדוחק גלות הגוף והנפש, ומתוך כך הוא אווז את היללה והתלונה בידו, ובא לעבוד לה' יתברך עם זה השרץ בידו, ועל כן נקרא עם הארץ מפני שהוא פגם גדול באמונה לחשוב כך. כי יצונויות האמונה היא האמונה בהשגחת ה' ומלכותו, אבל פנימיות האמונה היא שייאמין ברחמי השי"ת, ודרך ומידת הרחמן שייצטרע בצער זולתו יותר ממה שייצטרע על עצמו, וכפי שמידותיו יתברך הם אין סוף, כך מידת רחמנותו היא אין סוף, ולכן הצער של ה' יתברך בדוחק של האדם הוא לאין שיעור מצער האדם עצמו. ומלבד זאת הקב"ה בצער גדול על מה שאינו יכול להודיע לאדם בכל דוחק וצער שיש לו את הטובה הגדולה שתבוא לו מכך.

כל הצער שיש לאדם בעבודת השי"ת ובעסק התורה היא כדי שתהיה טובתו ומשכורתו שלימה

וכן מאידך כשהאדם נושע ויש שמחה בד' אמותיו, כפי שאצל האדם יש שמחה יותר מכך לאין שיעור יש שמחה לפני ה' יתברך על ישועת האדם והצלחתו. ובה שיוודע שה' נמצא יחד עימו בצערו ושמח איתו בישועתו לאין שיעור, יוכל לעבוד לה' יתברך מתוך שמחה והלל לפניו יתברך. וכל ההתחלות קשות כי מזמן שבירת לוחות הראשונות נעשה ענין זה שהיה ההתחלות בתורה קשות כדי לכפר על חטא העגל שנעשה בזמן של ההתחלה בתורה, וכל צער ודוחק שעובר הוא כדי שבסופו תהיה טובתו שלימה, וכן איתא בתנא דבי אליהו (רבה פכ"א), שבשכר אותה הצער שעסק התורה הוא מתוך הטלטול ומתוך הדוחק עתיד הקב"ה לשלם שכרם כפול ומכופל וכל הצער בדרך ה' הוא כדי שיהיה שכר האדם שלם.

כשאדם טוב עין על לימודו תהיה לו ברכה בתורה ויתנתק מצד היללה והתלונה

וכדי שיצא האדם מהמונע העיקרי לידיעת התורה צריך שיתנתק מהשפחה בישיא שהיא דרך עם הארץ, כי עם הארץ אינו מכבד ומעריך אלא את מי שיש בידו את כל התורה ועושה עבודות גדולות לפני השי"ת, ועל כן אין לו עין טובה על העוסק בתורה שאינו מגיע ואינו מספיק לידע אותה כראוי, כי לעם הארץ אין יוקר וערך לכל דיבור ואות בתורה, ועל כן כינוהו חכמים שרץ, כי מפני שאוחז ב"ללה" והתלונות כלפי שמיא אין לו ערך למתנת התורה, ועל כן אינו זוכה לתורה. אבל תלמיד חכם צריך שתהיה עינו טובה על כל לימוד בתורה אף אם הוא מועט ביותר, ועל ידי שתהיה לו עין טובה יוכל לילך ולהתעלות עד שישגי ויידע ידיעות נרחבות בכל חלקי התורה, כי על ידי שיש לו עין טובה ומעריך כל רגע בעסק התורה, תהיה לו הברכה, כמ"ש במשלי "טוב עין הוא יבורך", משא"כ רע עין כבלעם הייתה עינו רעה בעמלי התורה שהיו מייקרים כל רגע בעסק התורה, כי הייתה כל השגתו כנבואה מהשפחה בישיא ולא מן השכינה, וכל השגתו היא מתוך לילה ולא מתוך הלל שהיא דרך עין טובה ושבח להשי"ת. ולכן כשאדם קשור בדרך עמי הארץ, כשאינו זוכה ללימוד כראוי, או שאינו זוכה להבין את התורה ואינו לומד אלא מעט, לימודו הוא מתוך יללה ותלונה. אבל דרך תלמיד חכם, שיוודע שה' ב"ה מצפה על כל דבר מועט שישנה האדם, ועל כן אף בדבר קל שמד בתורה הוא שמח בזה ומתחיימה מזה, וקולו בלימודו הוא בהלל ושמחה לפני השי"ת, ועל כן קשור בשכינה.

כשיודע ממחשבת השי"ת עליו התורה מאירה לו ומביאתו להלל להשי"ת שהוא ענין נר חנוכה

וכל שיוודע האדם מהמחשבה של ה' יתברך עליו, הוא אור גדול שיש לאדם שעל ידו יוכל להמשיך את קבלת התורה למקומו, וככל שמתנתק מהמחשבה של עם הארץ כך מתנתק מהשרץ שבידו, ויוכל להרגיש ולהכיר בקדושת התורה, והיא אש קודש שתהיה אצל האדם להאיר לו את הדרך בעסק התורה ועבודתו יתברך, שעל ידה יוכל לזכות לחכמת התורה כמ"ש בבבא בתרא (בדף כה): "הרוצה שיחכים ידרים" כי המנורה בדרום הייתה, כי המנורה היא כנגד המחשבה שמאירה לאדם, והשמן הוא

בשבוע שעבר כובד רבינו הגאון הינוקא בסנדקאות בביתו של כ"ק האדמו"ר מאמשינוב בברית שנערכה לבנו של אחד מחשובי החסידות.

לציבור הקוראים היקר

הדפסת העלון כרוכה בהוצאות רבות, העלון יוצא בצמצום והביקוש עצום. ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס לעמותת יד להועיל עבור 'משולחן שלמה', ולציין ההקדשה. או בהעברה: בנק: מזרחי טפחות (20) סניף: 417 (גאולה) מס' חשבון: 521025 שם העמותה: 'יד להועיל' - עבור העלונים, ולציין את שם ההקדשה.

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא' עובדות והנהגות מחייו ואורחותיו של הגאון הינוקא מו"ר שליט"א בשלוחה 4 מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א ות"ח נוספים. וכן בשלוחת המאזינים שלוחה 6. כמו"כ ניתן להזיקן לשיעורים האחרונים ומאמר יומי. מספר הקו 02-5-306-506 02-5-306-506 האזינו ותחי נפשכם